

HETTY MULDER : IERLAND VAN KUST TOT KUST

In de zomer van 2016 trok Hetty samen met haar man Roy in een camper dwars door Ierland van de oostkust naar de westkust en terug met diverse stops onderweg. Hun doel was niet in eerste instantie funerair, maar omdat wij geregeld contact met elkaar hebben, krijg je zoiets van 'wie met pek omgaat, wordt erdoor besmet' of in positieve zin, wie met ons omgaat krijgt oog voor de funeraire cultuur. En dus lieten ze op hun tocht de begraafplaatsen en andere funeraire doelen niet links liggen.

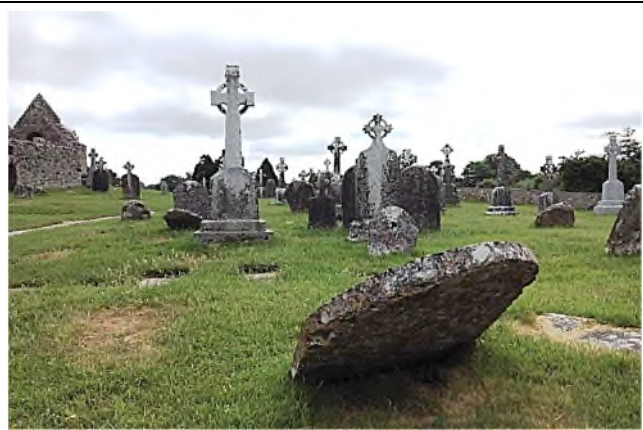
Hetty is een creatief mens. Haar eigen website www.hetty-mulder.nl getuigt ervan. Schilderen en tekenen, verhalen schrijven, textiele werkvormen en haiku's dichten, ze beoefent het allemaal. Hieronder komen een aantal van die creatieve uitingen samen in haar reisverhaal.

tussen Doolin en Ennistymon

Tijdens onze camperreis door Ierland in juni 2016 wordt het ons al snel duidelijk dat hier veel sporen van geschiedenis te vinden zijn getuige de ruïnes en veel begraafplaatsen die er vaak verwaarloosd bijliggen. Her en der in het landschap kom je opeens voor een ruïne te staan van een kerkje of een klooster, dat is ingenomen door de natuur met daaromheen de grafstenen schots en scheef. Dat kom je overigens vaker tegen op de Britse eilanden, waar Ierland ook onder valt. Begraafplaatsen en graven mogen daar wettelijk gezien niet geruimd worden en het aantal crematies neemt toe, waardoor kerkhoven en begraafplaatsen steeds minder vaak gebruikt worden en vervallen. Het levert wel mooie romantische plaatjes op, ideaal om er een aquarel van te maken zoals tussen Doolin en Ennistymon aan de westkust.

Nadat we in Dublin zijn ontscheept, rijden we met onze camper naar een camping in Greystones voor de eerste overnachting. Daarna gaan we door naar Athlone, waar de rivier de Shannon uitmondt in het Lough Ree, een meer waaraan onze camping ligt en vanwaar we de stad per fiets bezoeken. We zitten dan zo ongeveer in het midden van Ierland. Vervolgens gaan we naar Shannonbridge.

Monastery of Clonmacnoise

Niet ver van Shannonbridge zou zich een bijzondere begraafplaats bevinden en die zoeken we dan ook op. De rit er naartoe is hachelijk, een single-track road die slingerend stijgt en daalt en waar je onverwachts voor een tegenligger staat wat zomaar een dikke touringcar kan zijn, die toeristen naar de historische plek heeft gebracht. Dan is het puzzelen, stukje achteruit of flink de berm in. We redden het en de doodlopende weg van ongeveer 7 km eindigt bij de ruïne van The Monastery of Clonmacnoise met daarbij de begraafplaats. De Monastery dateert van 544 AD en deze plek trekt jaarlijks duizenden bezoekers. Ik moet zeggen dat het geheel een bijzondere sfeer ademt zo op de oever van de River Shannon, de ruïne van de Monastery in het glooiende groen want groen is het hier in Ierland! We kijken rond en maken foto's. Het moet vroeger een indrukwekkend complex geweest zijn van kloostergebouwen, kerken, kerkhof en een kasteel, dat over de Shannon uitkijkt en waarvan ook nog een ruïne rest.

Clonmacnoise Monastery

Het klooster werd in 544 gesticht door St. Ciarán op de oostelijke oever van de Shannon en groeide in de periode van de 8^e tot de 12^e eeuw uit tot een belangrijk centrum van religie, wetenschap, vakmanschap en handel. Daarna kwam het verval door aanvallen en verwoestingen door achtereenvolgens Vikingen, Noormannen, die de burcht bouwden, en Engelse troepen; in de 17^e eeuw onder Cromwell werd het klooster verwoest.

Het terrein bevat nu de ruïnes van een kathedraal, zeven kerken, twee *Round Towers*, drie *High Crosses* en veel vroegchristelijke grafzerken. Eens was het complex omringd door huizen en straten van ambachtslieden en boeren. Op zijn hoogtepunt woonden er ca. 2.000 mensen; nu komen er alleen nog toeristen.

Clonmacnoise Castle

Irish Round Towers

Op het terrein van het klooster van Clonmacnoise staan twee ronde torens. De **Round Tower** blijkt een typisch Iers verschijnsel te zijn, dat in Ierland nog ca. 70 keer is te zien. Het zijn vroege middeleeuwse stenen torens, variërend in hoogte van 18-40 meter, die over het algemeen te vinden zijn in de buurt van een kerk of een klooster en dus christelijk zijn. Over het doel van de torens verschillen de meningen: een soort wachttoren ten tijde van de invasie van de Vikingen; een klokkentoren, een baken voor de pelgrims of een dodenlantaarn, die de zielen van de overledenen de weg naar de hemel wijst.

De twee torens bij dit klooster heten respectievelijk **O'Rourke Tower** uit 1124, die zijn kop kwijt is en 19,3 meter hoog is en **McCarthy's Tower** uit ca. 1160 met een hoogte van 17,7 meter, die vastzit aan een kerk. Omdat de eerste op de begraafplaats staat, zullen we maar zeggen dat deze een dodenlantaarn is en de andere bij de kerk een klokkentoren.

High Crosses

Met *High Cross* wordt de eerste vorm van het Keltisch kruis bedoeld, dat vanaf de 7^e eeuw werd gebruikt, hoog was en bij kerken en kloosters werd geplaatst. Veel later werd het in verkleinde vorm gebruikt als grafsteen. Op het terrein van dit klooster staan drie *High Crosses* en talrijke grafmonumenten in de vorm van het Keltisch kruis.

Een Keltisch kruis is een Latijns kruis met een cirkel rond het snijvlak van kruispaal en kruisbalk. Het is een samenvoeging van het christelijk kruis met het heidens zonnewiel. Aanvankelijk waren de kruisen eenvoudig van vorm, maar later werden ze voorzien van 'stripverhalen', vaak Bijbelse voorstellingen, zoals dat vroeger ook gebeurde in de kerkportalen van kathedralen.

Naast een **North Cross** en een **South Cross** is vooral het **Cross of the Scriptures** (ca. 900) op het terrein van The Monastery of Clonmacnoise een goed voorbeeld van zo'n stripverhaal: op het kruis zitten panelen met taferelen uit de Bijbel, uit het lijdensverhaal van Christus.

Portumna - Cistercian Abbey

Portumna - Cistercian Abbey

Na ook de brug uit 1757 over de Shannon, waar Shannonbridge naar vernoemd is, en het schattige Shannonbridge pottery bekeken te hebben, reizen we door naar Portumna, waar we willen overnachten op een camperplaats bij een kleine jachthaven, maar die is helaas opgeheven. Toch is de rit niet voor niets, want er is een prachtige ruïne te bewonderen van een Cisterciënzer klooster. In de ruïne en rond de ruïne van de abdij bevinden zich een aantal grafstenen. Tegenwoordig wordt het voormalige klooster nog wel gebruikt als decor voor festivals. Het klooster werd in 1254 gesticht als *Portumna Priory* voor Cisterciënzer monniken, maar werd later verlaten. In 1414 werd het door Murchadh O'Madden gesticht als *Portumna Friary* voor Dominicaanse monniken. Nadat het in 1582 was opgeheven, werd het koor nog een tijdje gebruikt als parochiekerk. Daarna is het vervallen en levert het een mooi plaatje op om een aquarel van te maken. Portumna is ook bekend om de *Workhouses*, het meest gevreesde en gehate instituut van Ierland, huurkazernes voor de allerarmsten tijdens de *Great Famine* (Ierse hongersnood 1845-1850 vanwege een volkomen mislukte aardappeloogst). Het was toen verhongeren, emigreren of het werkhuis in.

Portumna - ruïne van Cistercian Abbey met oude grafstenen

Onze reis gaat verder westwaarts tot we aan de andere kust van Ierland zijn aangekomen bij de Noordelijke Atlantische Oceaan. In de haven van Galway vinden we een camperplaats, waarna we de stad bezoeken, een bruisende stad met vriendelijke mensen. Overal wordt muziek gemaakt, in de pubs en ook

buiten op straat door groepjes jongelui. Gewoon aanschuiven en even meezingen.

De reis gaat verder, zuidwaarts naar Doolin, waar we over de klippen van Moher klauteren met prachtig uitzicht, mooie flora en fauna. We komen er niemand tegen.

van west naar oost

van Dingle in het westen...

Eerst volgen we nog zoveel mogelijk de westkust zuidwaarts. We camperen bij 'spookslot' Carrigafoyle Castle, waar het 's nachts aardedonker is en waar kraaien en vleermuizen ons enige gezelschap zijn. Vanwege de slechte weg met kuilen en hobbels krijgen we autopech, maar een erg aardige Ierse familie onthaalt ons op koffie en cake, terwijl de heer des huizes onze camper repareert. Via Tralee bezoeken we het prachtige schiereiland Dingle. Daarna koersen we weer oostwaarts, via Killarney, waar we het Victoriaanse Muckrose House bezoeken met park en rotstuin. Dan is het niet meer *a long way to Tipperary* en ook niet naar Waterford, beroemd om zijn *Crystal*, en Rosslare, waarmee we weer aan de oostkust van Ierland zijn aangekomen. Vervolgens gaan we via Wicklow naar Greystones, waar we onze reis begonnen.

... naar Wicklow in het oosten

In het centrum van **Tralee** zien we een monument in de vorm van een oorspronkelijk Keltisch kruis, een *High Cross* dus.

Soms werden er ook *High Crosses* opgericht op belangrijke niet-religieuze plaatsen, zoals op een markt of als herdenking aan een beroemd persoon. In dit geval is het een Republikeins Monument. De republikeinen in Ierland streven naar een onafhankelijke republiek, die het hele eiland Ierland omvat. Op dit kruis staan diverse Ierse symbolen, zoals de *Round Tower* en de Ierse Harp uit het wapen van Ierland.

In een etalage in **Waterford** zie ik een kristallen harp op ware grootte, de harp uit het Ierse wapen.

haiku's

oeroude stenen
verhalen van een aarde
eerder dan deze

amper half zes
zonlicht werpt een gouden baan
over zee en strand

nog in mijn jaszak
door zee en zand geslepen
een handje schelpen

In Greystones staan we op een camperplaats met ongekend mooi uitzicht over de Ierse zee. De zon komt 's ochtends op in al z'n glorie, anders dan in Nederland waar we de 'zon in de zee zien zakken'. De volgende dag, onze laatste dag in Ierland, gaan we met de trein naar Dublin, dat is veel handiger dan met de camper. Mooie rit, we genieten van het traject langs de baai met de stadjes waar we stoppen zonder op het verkeer te hoeven letten.

Aangekomen in Dublin storten we ons in het stadsgedruis, het is er heel druk met toeristen van alle nationaliteiten, veel gepensioneerde Amerikanen die in Ierland hun roots hebben en daar nu nieuwsgierig naar zijn en geld en mogelijkheden hebben om Ierland te bezoeken.

We 'ontmoeten' twee beroemde Ieren, allebei schrijvers en allebei geboren in Dublin. In het centrum van de stad lunchen we in het Merrion Square Park onder het toezicht van **Oscar Wilde** (1854-1900). Hier ligt hij op een steen, in Parijs op begraafplaats Père Lachaise onder een steen en wat voor steen! Eerder vandaag kwamen we langs de St. Mark's Church, waarin Oscar Wilde werd gedoopt. De kerk wordt nu gebruikt door de universiteit voor lezingen; van het eens zo grote kerkhof zijn nog maar enkele grafstenen bewaard gebleven en tegen een muurtje geplaatst.

Op de O'Connell bridge zien we een koperen plaquette in het plaveisel, die verwijst naar **James Joyce** (1882-1941), bekend van zijn boek *Ulysses*. In Dublin is een route uitgezet met plaquettes, die verwijzen naar plekken, waar in het boek hoofdpersoon Leopold Bloom wordt genoemd. Op de brug wordt verwezen naar blz. 125 in het boek: *As he set foot on O'Connell bridge a puffball of smoke plumed up from the parapet*. Op zijn graf op Friedhof Fluntern in Zürich zit James Joyce met sigaret en boek. Aan het eind van de middag, moe van het slenteren, drinken we een pint in O'Donoghue's Pub, waar de Dubliners ooit begonnen. Hun portretten hangen er en hun muziek klinkt er, ook hier is het druk, de kroeg is duidelijk nog in trek.

De reis zit er op, nog een laatste avond genieten van Ierland en dan de volgende dag weer naar Dublin maar dan met de camper en regelrecht naar de docks om in te checken op de ferry voor de terugreis.

Almere, november 2016

onderweg in Ierland

Ierse Zee bij Greystones

St. Mark's Church

Oscar Wilde

Père Lachaise

James Joyce

Zürich - Friedhof Fluntern